

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 12.5.2003
KOM(2003) 263 lopullinen

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta ja korvaamista koskevan pöytäkirjan allekirjoittamisesta Euroopan yhteisön puolesta

(komission esittämä)

PERUSTELUT

Romaniassa tammikuussa 2000 tapahtuneen Baia Maran syanidivuodon ja Sveitsin hallituksen sen johdosta toteuttamien aloitteiden jälkeen elimet, jotka hallinnoivat maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien käytöstä ja suojelusta vuonna 1992 tehtyä YK:n Euroopan talouskomission yleissopimusta ('vesien suojelua koskevaa yleissopimusta') ja teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvista vaikutuksista vuonna 1992 tehtyä YK:n Euroopan talouskomission yleissopimusta ('teollisuusonnettomuuksia koskevaa yleissopimusta'), päättivät hallitustenvälisen neuvotteluprosessin aloittamisesta oikeudellisesti sitovan asiakirjan antamiseksi vaarallisten toimintojen aiheuttamien rajojen yli ulottuvien vahinkojen siviilioikeudellisesta korvausvastuusta kyseisten yleissopimusten soveltamisalalla.

Neuvottelut teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta ja korvaamista koskevasta oikeudellisesti sitovasta asiakirjasta (jäljempänä 'pöytäkirja') aloitettiin vuonna 2001 ja saatiin päätökseen helmikuussa 2003 YK:n Euroopan talouskomissiossa. EU:hun liittyvät maat ja ehdokasmaat osallistuivat kyseisiin neuvotteluihin. Pöytäkirja on määrä avata allekirjoittamista varten Kioassa toukokuussa 2003 pidettävässä viidennessä "Euroopan ympäristö" -ministerikonferenssissa.

Ympäristönsuojelun kannalta on olennaisen tärkeää soveltaa periaatetta, jonka mukaan ympäristövahingot olisi ensisijaisesti torjuttava niiden lähteellä, sekä ennaltaehkäisyä periaatetta ja aiheuttamisperiaatetta. Näiden periaatteiden on tunnustettu laajalti muodostavan kansainvälisten ja kansallisten korvausvastuujärjestelyjen perustan.

Pöytäkirjalla on tarkoitus säännellä edellä mainittujen kahden yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvista tapauksista johtuvien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta. Pöytäkirjan tavoitteena on luoda kattava siviilioikeudellinen korvausvastuujärjestely ja mahdollistaa riittävän ja nopean korvauksen saaminen teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamista vahingoista sellaisissa tapauksissa, joissa vahinko on kärsitty toisen sopimuspuolen alueella kuin sen, jonka alueella onnettomuus on tapahtunut.

Pöytäkirjalla annetaan oikeus nostaa tuomioistuimessa kante vahingon aiheuttanutta pilaajaa ja kolmatta osapuolta vastaan. Vahingon käsitteeseen sisältyvät tavanomaiset vahingot (henkilö- ja omaisuusvahingot) sekä ympäristövahingot (kuten ennallistamis- ja torjuntatoimien kustannusten korvaaminen). Tätä varten pöytäkirjassa asetetaan taloudelliset rajat toiminnanharjoittajan ankaralle korvausvastuulle ja määrätään rajoittamattomasta tuottamukseen perustuvasta korvausvastuusta, jota täydennetään pakollisten vakuuksien järjestelmällä.

Lisäksi pöytäkirja sisältää määräyksiä oikeudesta tiedonsaantiin sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta, joilla pyritään edistämään pöytäkirjan tavoitteiden saavuttamista (8 artiklan 5 kappale). Tässä suhteessa pöytäkirja on täysin yhdenmukainen ympäristötiedon saatavuutta koskevan EY:n lainsäädännön kanssa¹.

Menettelyistä voidaan todeta, että pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa toimivaltaisista tuomioistuimista (13 artikla), välimesmenettelystä (14 artikla), vireilläolosta ja toisiinsa

¹ EUVL L 41, 14.2.2003, s. 26. Ympäristötiedon julkista saatavuutta koskeva direktiivi 2003/4/EY, annettu 28. tammikuuta 2003.

liittyvistä kanteista (15 artikla) sekä tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (18 artikla).

Pöytäkirjassa on erityinen artikla, jossa määrätään pöytäkirjan ja EY:n voimassa olevien sääntöjen välisestä suhteesta asioissa, jotka kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan (tuomioistuinten toimivalta, toisiinsa liittyvät kanteet sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano). EY:n säännöt syrjäyttävät näissä asioissa pöytäkirjan määräysten soveltamisen pöytäkirjoissa asetetuilla ehdoilla.

Lisäksi on huomattava, että pöytäkirjalla pyritään estämään saman onnettomuuden kansallisten ja ulkomaisten uhrien välinen syrjintä antamalla ulkomaisille uhreille pyynnöstä mahdollisuus valita, mitä lakia noudatetaan.

Euroopan yhteisö on sekä vesien suojelua koskevan yleissopimuksen että teollisuusonnettomuuksia koskevan yleissopimuksen sopimuspuoli. Yhteisöä, kuten muitakin sopimuspuolia, sitoo yleissopimusten yhteinen määräys, jonka mukaan "sopimuspuolet tukevat tarkoituksenmukaisia kansainvälisiä toimia sääntöjen, perusteiden ja menettelytapojen laatimiseksi vastuun ja vahingonkorvauksen alalla".

Näiden tekijöiden sekä sen seikan ansiosta, että pöytäkirjalla vahvistetaan nykyisiä toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään turvallisuutta ja estämään teollisuusonnettomuuksista johtuvat vahingot, sillä edistetään EY:n perustamissopimuksen 174 artiklan mukaisten yhteisön ympäristöpolitiikan tavoitteiden saavuttamista.

Edellä esitetyn perusteella on suotavaa, että yhteisö allekirjoittaa pöytäkirjan teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellisesta korvausvastuusta ja korvaamisesta edellyttäen, että kyseinen pöytäkirja tehdään. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että pöytäkirjan vaatimukset sitoisivat sen sopimuspuolena olevaa yhteisöä siinä määrin kuin sen toiminta kuuluu pöytäkirjan soveltamisalaan.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta ja korvaamista koskevan pöytäkirjan allekirjoittamisesta Euroopan yhteisön puolesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 175 artiklan 1 kohdan ja 67 artiklan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen kanssa,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- 1) Euroopan yhteisö on sekä maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien käyttöä ja suojelua koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission yleissopimuksen² että teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvia vaikutuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission yleissopimuksen³ sopimuspuoli. Euroopan yhteisöä sitoo yleissopimusten yhteinen määräys, jossa edellytetään tarkoituksenmukaisten kansainvälisten toimien tukemista sääntöjen laatimiseksi korvausvastuun alalla.
- 2) Komissio osallistui 24 päivänä helmikuuta 2003 tehdyn neuvoston päätöksen nojalla yhteisön puolesta yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa neuvotteluihin, joita käytiin teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta ja korvaamista koskevaa pöytäkirjaa käsittelevässä avoimessa työryhmässä.
- 3) Pöytäkirjan teksti viimeisteltiin neuvottelujen tuloksena 27 päivänä helmikuuta 2003, ja pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten viidennessä "Euroopan ympäristö"-ministerikonferenssissa Kiovassa, Ukrainassa, 21–23 päivänä toukokuuta 2003.
- 4) Pöytäkirjalla edistetään ympäristönsuojelua, koska se antaa mahdollisuuden soveltaa tehokkaasti periaatetta, jonka mukaan ympäristövahingot olisi ensisijaisesti torjuttava niiden lähteellä, sekä ennaltaehkäisyyn periaatetta ja aiheuttamisperiaatetta. Euroopan yhteisö on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 175 artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltainen tekemään kansainvälisiä sopimuksia ja panemaan täytäntöön niistä johtuvat velvoitteet, jotka edistävät Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 174 artiklan 1 kohdassa lueteltujen tavoitteiden saavuttamista.

² EYVL L 186, 5.8.1995, s. 42–58.

³ EYVL L 326, 3.12.1998, s. 1–4.

- 5) Pöytäkirjan 13, 15 ja 18 artiklassa säännellään asioita, jotka vaikuttavat tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetussa asetuksessa (EY) N:o 44/2001⁴ vahvistettuihin sääntöihin. Pöytäkirja sisältää kuitenkin tarvittavat määräykset, jotka antavat mahdollisuuden soveltaa asiaa koskevien pöytäkirjan määräysten sijasta Euroopan yhteisön voimassa olevia sääntöjä.
- 6) Komissio on neuvotellut yhteisön puolesta sopimuksen vaarallisten toimintojen aiheuttamien rajojen yli ulottuvien vahinkojen siviilioikeudellisesta korvausvastuusta maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien käyttöä ja suojelua koskevan yleissopimuksen sekä teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvia vaikutuksia koskevan yleissopimuksen soveltamisalalla.
- 7) On suotavaa, että teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta ja korvaamista koskeva pöytäkirja allekirjoitetaan Euroopan yhteisön puolesta edellyttäen, että kyseinen pöytäkirja tehdään,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

Ainoa artikla

Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään yksi tai useampi henkilö, jolla tai joilla on oikeus allekirjoittaa liitteessä A oleva teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta ja korvaamista koskeva pöytäkirja Euroopan yhteisön puolesta edellyttäen, että kyseinen pöytäkirja tehdään, sekä antamaan kyseiselle henkilölle tai kyseisille henkilöille tähän tarvittavat valtuudet.

Tehty Brysselissä [...] päivänä [...]kuuta [...].

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

⁴ EYVL L 12, 16.1.2001, s 1–23.

LIITE A:

PÖYTÄKIRJA TEOLLISUUSONNETTOMUUKSIEN RAJOJEN YLI ULOTTUVIEN VAIKUTUSTEN MAASTA TOISEEN ULOTTUVILLA VESILLÄ AIHEUTTAMIEN VAHINKOJEN SIVIILIOIKEUDELLISESTA KORVAUSVASTUUSTA JA KORVAAMISESTA

Tämän pöytäkirjan sopimuspuolet, jotka

palauttavat mieliin maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien käyttöä ja suojelua koskevan yleissopimuksen asiaa koskevat määräykset ja erityisesti sen 7 artiklan sekä teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvia vaikutuksia koskevan yleissopimuksen asiaa koskevat määräykset ja erityisesti sen 13 artiklan,

pitävät mielessä ympäristöä ja kehitystä koskevan Rion julistuksen 13 ja 16 periaatteen asiaa koskevat määräykset,

ottavat huomioon kansainvälisen ympäristöoikeuden yleisenä periaatteena aiheuttamisperiaatteen, jonka ovat hyväksyneet myös edellä mainittujen yleissopimusten sopimuspuolet,

ottavat huomioon maan rajan ylittävien sisävesien onnettomuuden kautta tapahtuvaa pilaantumista koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission käyttäytymissäännösten,

ovat tietoisia teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten ihmisten terveydelle, omaisuudelle ja ympäristölle aiheuttamasta vahingonvaarasta,

ovat vakuuttuneita siitä, että on tarpeen määrätä korvausvastuusta kolmannelle osapuolelle sekä ympäristövastuusta riittävän ja pikaisen korvauksen saannin varmistamiseksi,

tunnustavat olevan suotavaa tarkastella pöytäkirjaa myöhemmin uudelleen, jotta sen soveltamisalaa voidaan laajentaa tarvittaessa,

ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla

Tavoite

Tämä pöytäkirjan tavoitteena on määrätä kattavasta järjestelystä, joka koskee teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen siviilioikeudellista korvausvastuuta sekä riittävää ja pikaista korvaamista.

2 artikla

Määritelmät

1. Tässä pöytäkirjassa käytetään yleissopimukseen sisältyviä käsitelmääritelmiä, jollei pöytäkirjassa nimenomaisesti toisin määrätä.
2. Tässä pöytäkirjassa:
 - a) "yleissopimuksilla" tarkoitetaan maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien käyttöä ja suojelua koskevaa yleissopimusta sekä teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvia vaikutuksia koskevaa yleissopimusta, jotka on tehty Helsingissä 17 päivänä maaliskuuta 1992,
 - b) "pöytäkirjalla" tarkoitetaan tätä pöytäkirjaa,
 - c) "sopimuspuolella" tarkoitetaan tämän pöytäkirjan sopimuspuolta,
 - d) "vahingolla" tarkoitetaan:
 - i) ihmishengen menetystä tai muuta henkilövahinkoa,
 - ii) omaisuuden menetystä tai omaisuusvahinkoa, joka ei koske tämän pöytäkirjan mukaan korvausvelvollisen henkilön hallussa olevaa omaisuutta,
 - iii) tulonmenetystä, joka johtuu suoraan siitä, että oikeudellisesti suojattu etu on heikentynyt maasta toiseen ulottuvien vesien käytössä taloudellisiin tarkoituksiin kyseisten vesien pilaantumisen vuoksi, ottaen huomioon säästöt ja kustannukset,
 - iv) pilaantuneiden maasta toiseen ulottuvien vesien ennallistamistoimien kustannuksia, jotka rajoittuvat tosiasiallisesti toteutettujen tai toteutettavien toimien kustannuksiin,
 - v) torjuntatoimien kustannuksia, mukaan lukien tällaisten toimien aiheuttamat menetykset tai vahingot, sikäli kuin vahinko johtuu teollisuusonnettomuuden maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamista rajojen yli ulottuvista vaikutuksista,
 - e) "teollisuusonnettomuudella" tarkoitetaan sellaista tapahtumaa missä tahansa vaaraa aiheuttavassa toiminnassa, joka johtuu olosuhteiden hallitsemattomista muutoksista:
 - i) teollisuuslaitoksessa, jätepadot mukaan lukien, esimerkiksi valmistuksen, käytön, varastoinnin tai hävittämisen yhteydessä,
 - ii) vaarallisen toiminnan toimintapaikalla tapahtuvan sisäisen kuljetuksen aikana tai
 - iii) toimintapaikan ulkopuolella putkien välityksellä tapahtuvan kuljetuksen aikana,

- f) "vaaraa aiheuttavalla toiminnalla" tarkoitetaan toimintaa, jossa käsitellään tai voidaan käsitellä yhtä tai useampaa vaarallista ainetta vähintään tämän yleissopimuksen liitteessä I mainittuja määriä ja josta voi aiheutua rajojen yli ulottuvia vaikutuksia maasta toiseen ulottuviin vesiin ja niiden käyttöön teollisuusonnettomuuden tapahtuessa,
- g) "ennallistamistoimilla" tarkoitetaan asianmukaisia toimia, joiden tavoitteena on ennallistaa tai korjata vahingoittuneet tai tuhoutuneet maasta toiseen ulottuvien vesien osatekijät siihen tilaan, jossa ne olisivat olleet, jos teollisuusonnettomuutta ei olisi tapahtunut, tai, jos tämä ei ole mahdollista, sijoittaa tarvittaessa näiden osatekijöiden vastineet kyseisiin maasta toiseen ulottuviin vesiin. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää, kenellä on oikeus toteuttaa tällaisia toimia,
- h) "torjuntatoimilla" tarkoitetaan kenen tahansa henkilön, myös viranomaisten, teollisuusonnettomuuden jälkeen toteuttamia asianmukaisia toimia, joiden tavoitteena on mahdollisen menetyksen tai vahingon estäminen, minimoiminen tai lieventäminen taikka ympäristön puhdistamisen järjestäminen. Kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää, kenellä on oikeus toteuttaa tällaisia toimia,
- i) "laskentayksiköllä" tarkoitetaan Kansainvälisen valuuttarahaston määrittelemää erityistä nosto-oikeutta.

3 artikla

Soveltamisala

1. Pöytäkirjaa sovelletaan teollisuusonnettomuuden rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamiin vahinkoihin.
2. Pöytäkirja sovelletaan ainoastaan sellaisen sopimuspuolen alueella kärsittyihin vahinkoihin, joka ei ole se sopimuspuoli, jonka alueella teollisuusonnettomuus on tapahtunut.

4 artikla

Ankara korvausvastuu

1. Toiminnanharjoittajalla on korvausvastuu teollisuusonnettomuuden aiheuttamasta vahingosta.
2. Toiminnanharjoittajalla ei ole tämän artiklan mukaista korvausvastuuta vahingosta, jos hän osoittaa, että vahinko on asianmukaisista turvatoimista huolimatta:
 - a) aiheutunut aseelliseen selkkaukseen, vihollisuuksiin, sisällissotaan tai kapinaan liittyneestä teosta,
 - b) aiheutunut poikkeuksellisesta, väistämättömästä, ennalta arvaamattomasta ja ylivoimaisesta luonnonilmiöstä,

c) kokonaan aiheutunut sen sopimuspuolen viranomaisen pakollisen toimenpiteen noudattamisesta, jonka alueella teollisuusonnettomuus on tapahtunut, tai

d) kokonaan aiheutunut kolmannen osapuolen tahallisesta virheellisestä toiminnasta.

3. Jos henkilö, joka on kärsinyt vahingon tai henkilö, josta hän on kansallisen lainsäädännön mukaan vastuussa, on tuottamuksellisesti aiheuttanut vahingon tai myötävaikuttanut siihen, korvausta voidaan vähentää tai se voidaan evätä, kun kaikki olosuhteet on otettu huomioon.

4. Jos korvausvelvollisia toiminnanharjoittajia on tämän artiklan mukaan kaksi tai useampia, kantajalla on oikeus vaatia täyttä korvausta miltä tahansa tai kaikilta korvausvelvollisilta toiminnanharjoittajilta. Toiminnanharjoittajalla, joka osoittaa, että ainoastaan osa vahingosta on aiheutunut teollisuusonnettomuudesta, on kuitenkin korvausvastuu ainoastaan kyseisestä vahingon osasta.

5 artikla

Tuottamukseen perustuva korvausvastuu

Henkilöllä on sovellettavan kansallisen oikeuden asiaa koskevien sääntöjen mukaisesti, mukaan lukien henkilöstön ja asiamiesten korvausvastuuta koskeva lainsäädäntö, korvausvastuu vahingosta, joka johtuu kyseisen henkilön virheellisistä tahallisista, varomattomista tai huolimattomista toiminnoista tai laiminlyönneistä taikka johon tällaiset toimet tai laiminlyönnit ovat myötävaikuttaneet, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 artiklan soveltamista.

6 artikla

Torjuntatoimet

1. Toiminnanharjoittaja toteuttaa teollisuusonnettomuuden jälkeen kaikki asianmukaiset torjuntatoimet, jollei sovellettavan kansallisen oikeuden vaatimuksista ja yleissopimusten muista asiaa koskevista määräyksistä muuta johdu.

2. Sen estämättä, mitä pöytäkirjan muissa määräyksissä määrätään, henkilö, joka ei ole kyseinen toiminnanharjoittaja ja joka toimii ainoastaan toteuttaakseen torjuntatoimia, ei ole tämän pöytäkirjan mukaan korvausvelvollinen, jos hän on toiminut asianmukaisesti ja sovellettavan kansallisen oikeuden mukaisesti.

7 artikla

Takautumisoikeus

1. Henkilöllä, joka on pöytäkirjan mukaan korvausvelvollinen, on toimivaltaisen tuomioistuimen tai 14 artiklan mukaan perustetun välimiesoikeuden menettelysääntöjen mukaan oikeus käyttää takautumisoikeutta toista henkilöä vastaan, joka on myös pöytäkirjan mukaan korvausvelvollinen.
2. Pöytäkirjan määräykset eivät heikennä takautumisoikeutta, jota korvausvelvollisella henkilöllä on joko sopimusjärjestelyjen nimenomaisten määräysten tai tuomioistuINVALTION lain mukaan mahdollisesti oikeus käyttää.

8 artikla

Täytäntöönpano

1. Sopimuspuolet toteuttavat lainsäädäntö-, sääntely- ja hallinnolliset toimenpiteet, joita tämän pöytäkirjan täytäntöönpano voi edellyttää.
2. Sopimuspuolet ilmoittavat 22 artiklassa määritellylle sihteeristölle pöytäkirjan täytäntöönpanemiseksi toteutetuista toimenpiteistä edistääkseen avoimuutta.
3. Sopimuspuolet soveltavat pöytäkirjan määräyksiä ja 1 kappaleen mukaisia toimenpiteitä ilman kansalaisuuteen, kotipaikkaan tai asuinpaikkaan perustuvaa syrjintää.
4. Sopimuspuolet varmistavat tiiviin yhteistyön edistääkseen pöytäkirjan täytäntöönpanoa kansainvälisen oikeuden mukaisten velvoitteidensa mukaisesti.
5. Sopimuspuolet varmistavat pöytäkirjan tavoitteen edistämiseksi tiedonsaannin sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden ottaen asianmukaisesti huomioon tietoa hallussaan pitävän henkilön oikeutetun edun, sanotun kuitenkin rajoittamatta voimassa olevia kansainvälisiä velvoitteita.

9 artikla

Korvausvastuun rajat

1. Pöytäkirjan 4 artiklan mukainen korvausvastuu rajoittuu liitteen II osassa yksi ilmoitettuihin määriin. Niihin eivät sisälly toimivaltaisen tuomioistuimen määräämät korot tai kustannukset.
2. Sopimuspuolten kokous tarkistaa säännöllisesti liitteen II osassa yksi ilmoitettuja korvausvastuun rajoja ottaen huomioon vaarallisten toimintojen riskit sekä sellaisten vaarallisten aineiden laadun, määrän ja ominaisuudet, joita käytetään tai voidaan käyttää tällaisissa toiminnoissa.
3. Pöytäkirjan 5 artiklan mukaisen korvausvastuun määrää ei rajoiteta.

10 artikla

Korvausvastuun aikaraja

1. Pöytäkirjan mukaisia korvausvaatimuksia ei oteta käsiteltäviksi, jos niitä ei ole esitetty viidentoista vuoden kuluessa päivästä, jona teollisuusonnettomuus tapahtui.
2. Pöytäkirjan mukaisia korvausvaatimuksia ei oteta käsiteltäviksi, jos niitä ei ole esitetty kolmen vuoden kuluessa päivästä, jona kantaja tiesi tai hänen olisi kohtuuden mukaan pitänyt tietää vahingosta ja korvausvelvollisesta henkilöstä, edellyttäen, ettei 1 kappaleen mukaan asetettuja aikarajoja ylitetä.
3. Jos teollisuusonnettomuus muodostuu samaa alkuperää olevien tapahtumien sarjasta, tämän artiklan mukaan asetetut aikarajat alkavat päivästä, jona oli viimeinen näistä tapahtumista. Jos teollisuusonnettomuus muodostuu jatkuvasta tapahtumasta, aikarajat alkavat kyseisen jatkuvan tapahtuman päättymisestä.

11 artikla

Taloudellinen turvajärjestely

1. Toiminnanharjoittaja varmistaa, että 4 artiklan mukainen korvausvastuu määrästä, jotka eivät alita liitteen II osassa kaksi ilmoitettuja taloudellisten turvajärjestelyjen vähimmäisrajoja, on katettu ja katetaan edelleen taloudellisella turvajärjestelyllä kuten vakuutuksella, takuulla tai muilla vakuuksilla, mukaan lukien rahoitusjärjestelmät, joista korvaus voidaan maksaa maksukyvyttömyystilanteessa. Sopimuspuolet voivat lisäksi täyttää tämän kappaleen mukaisen velvoitteensa valtion omistamia toiminnanharjoittajia kohtaan itsevakuutusta koskevalla ilmoituksella.
2. Sopimuspuolten kokous tarkistaa säännöllisesti liitteen II osassa kaksi ilmoitettuja taloudellisten turvajärjestelyjen vähimmäisrajoja ottaen huomioon vaarallisten toimintojen riskit sekä sellaisten vaarallisten aineiden laadun, määrän ja ominaisuudet, joita käytetään tai voidaan käyttää tällaisissa toiminnoissa.
3. Pöytäkirjan mukainen kanne voidaan nostaa suoraan 1 kappaleen mukaisen vakuuden antanutta henkilöä vastaan. Vakuutuksenantajalla tai henkilöllä, joka on antanut vakuuden, on oikeus vaatia 4 artiklan mukaan korvausvelvollista henkilöä osallistumaan oikeudenkäyntiin. Vakuutuksenantajat ja henkilöt, jotka ovat antaneet vakuuden, voivat vedota seikkoihin, joihin myös 4 artiklan mukaan korvausvelvollinen henkilö olisi voinut vedota. Tämä artiklan määräykset eivät estä omavastuun tai yhteismaksujen käyttöä vakuutuksenantajan ja vakuutuksenottajan välillä, mutta jos vakuutuksenottaja jättää omavastuun tai yhteismaksun maksamatta, tähän seikkaan ei voida vedota vahingon kärsinyttä henkilöä vastaan.
4. Sen estämättä, mitä 3 kappaleessa määrätään, sopimuspuoli ilmoittaa tallettajalle kirjallisesti pöytäkirjan allekirjoittamisen, ratifiointin tai hyväksymisen taikka pöytäkirjaan liittymisen yhteydessä, jos se ei anna oikeutta 3 kappaleen mukaiseen suoran kanteen

nostamiseen. Sihteeristö pitää kirjaa sopimuspuolista, jotka ovat antaneet tämän kappaleen mukaisen ilmoituksen.

12 artikla

Valtioiden kansainvälinen vastuu

Pöytäkirja ei vaikuta yleisen kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisiin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoitteisiin valtioiden kansainvälisen vastuun osalta.

MENETTELYT

13 artikla

Toimivaltaiset tuomioistuimet

1. Pöytäkirjan mukaiset korvausvaatimukset voidaan antaa ainoastaan sen sopimuspuolen tuomioistuinten käsiteltäviksi, jonka alueella:

- a) vahinko on kärsitty,
- b) teollisuusonnettomuus on tapahtunut tai
- c) on vastaajan asuinpaikka tai, jos vastaaja on yritys tai muu oikeushenkilö taikka luonnollisten tai oikeushenkilöiden yhteenliittymä, jonka alueella on sen pääasiallinen toimipaikka, sääntömääräinen kotipaikka tai keskushallinto.

2. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että sen tuomioistuimilla on korvausvaatimusten käsittelemiseen tarvittava toimivalta.

14 artikla

Välimiesmenettely

Jos pöytäkirjan nojalla vahingonkorvausta vaativien henkilöiden ja pöytäkirjan mukaan korvausvelvollisten henkilöiden välille syntyy riita, se voidaan saattaa kummankin tai kaikkien osapuolten sopimuksella lopulliseen ja sitovaan välimiesmenettelyyn, jossa noudatetaan pysyvän välitystuomioistuimen sääntöjä, jotka koskevat luonnonvaroihin ja/tai ympäristöön liittyviä riitoja koskevaa välimiesmenettelyä.

15 artikla

Vireilläolo ja toisiinsa liittyvät kanteet

1. Jos eri sopimuspuolten tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensin nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen.
2. Kun on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on jätettävä asia käsittelemättä.
3. Jos eri sopimuspuolten tuomioistuimissa vireillä olevat kanteet liittyvät toisiinsa, tuomioistuin, jossa kanne on myöhemmin nostettu, voi keskeyttää asian käsittelyn.
4. Jos nämä kanteet ovat vireillä alimmassa oikeusasteessa, mikä tahansa tuomioistuin, jossa kanne on nostettu myöhemmin, voi asianosaisen pyynnöstä myös jättää asian tutkimatta, jos tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen tutkimaan kyseiset kanteet ja niiden yhdistäminen on tämän tuomioistuimen lain mukaan sallittua.
5. Tätä artiklaa sovellettaessa kanteiden katsotaan liittyvän toisiinsa silloin, kun niiden välillä on niin läheinen yhteys, että niiden käsitteleminen ja ratkaiseminen yhdessä näyttää tarpeelliselta, jotta kanteiden käsitteleminen eri oikeudenkäynneissä ei johtaisi ristiriitaisiin tuomioihin.

16 artikla

Sovellettava laki

1. Jollei 2 kappaleen määräyksistä muuta johdu, kaikkia toimivaltaisessa tuomioistuimessa nostettuihin kanteisiin liittyviä asia- tai menettelykysymyksiä, joita ei erityisesti säännellä pöytäkirjassa, säännellään kyseisen tuomioistuinvaltion lailla, kyseisen lain lainvalintasäännöt mukaan lukien.
2. Kaikkia toimivaltaisessa tuomioistuimessa nostettuihin kanteisiin liittyviä asiakysymyksiä säännellään vahingon kärsineen henkilön pyynnöstä sen sopimuspuolen lailla, jossa teollisuusonnettomuus on tapahtunut, niin kuin vahinko olisi kärsitty kyseisen sopimuspuolen alueella.

17 artikla

Pöytäkirjan ja sovellettavan kansallisen oikeuden välinen suhde

Pöytäkirja ei rajoita vahingon kärsineiden henkilöiden oikeuksia tai sovellettavassa kansallisessa oikeudessa säädettyjä ympäristönsuojelu- tai ennallistamistoimia.

18 artikla

Tuomioiden ja välitystuomioiden vastavuoroinen tunnustaminen

1. Kunkin sopimuspuolen on tunnustettava 13 artiklan mukaan toimivaltaisen tuomioistuimen tuomio tai välitystuomio, joka on täytäntöönpanokelpoinen tuomion alkuperämaassa ja johon ei voida enää hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakekeinoin, heti kun sopimuspuolen vaatimat muodollisuudet on täytetty, paitsi jos:

- a) tuomio tai välitystuomio on saatu petollisin keinoin,
- b) vastaajalle ei ole annettu kohtuullista aikaa ja oikeudenmukaista mahdollisuutta valmistautua vastaamaan asiassa,
- c) tuomio tai välitystuomio on ristiriidassa aikaisemman tuomion tai välitystuomion kanssa, joka on annettu lainvoimaisesti toisen sopimuspuolen alueella samassa asiassa ja samojen asianosaisten välillä, tai
- d) tuomio tai välitystuomio on vastoin sen sopimuspuolen oikeusjärjestyksen perusteita, jonka alueella tunnustamista pyydetään

2. Tämän artiklan 1 kappaleen nojalla tunnustettu tuomio tai välitystuomio on täytäntöönpanokelpoinen kunkin sopimuspuolen alueella heti kun kyseisen sopimuspuolen vaatimat muodollisuudet on täytetty. Asian aineellista puolta ei voida tutkia näiden muodollisuuksien vuoksi uudelleen.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kappaleen määräyksiä ei sovelleta tuomioiden ja välitystuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan voimassa olevan sopimuksen tai järjestelyn osapuolten välillä, jos tuomio tai välitystuomio olisi kyseisen sopimuksen tai järjestelyn mukaan tunnustamis- ja täytäntöönpanokelpoinen.

19 artikla

Pöytäkirjan ja kahdenvälisen, monenvälisen tai alueellisten korvausvastuusopimusten välinen suhde

Kun teollisuusonnettomuuksien rajojen yli ulottuvien vaikutusten maasta toiseen ulottuvilla vesillä aiheuttamien vahinkojen korvausvastuuseen ja korvaamiseen voidaan soveltaa sekä pöytäkirjan määräyksiä että kahdenvälisen, monenvälisen tai alueellisen sopimuksen määräyksiä, pöytäkirjaa ei sovelleta, jos kyseinen toinen sopimus on asianomaisten sopimuspuolten osalta voimassa ja on ollut avoinna allekirjoittamista varten samaan aikaan kuin pöytäkirja on ollut avoinna allekirjoittamista varten, vaikka sopimusta olisi muutettu myöhemmin.

20 artikla

Pöytäkirjan ja tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien

Euroopan yhteisön sääntöjen välinen suhde

1. Niiden sopimuspuolten tuomioistuimet, jotka ovat Euroopan yhteisön jäseniä, soveltavat 13 artiklan sijasta asiaa koskevia yhteisön sääntöjä, kun vastaajan kotipaikka sijaitsee Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa tai kun osapuolet ovat antaneet toimivallan Euroopan yhteisön jäsenvaltion tuomioistuimelle ja yhden tai useamman osapuolen kotipaikka sijaitsee Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa.
2. Sopimuspuolet, jotka ovat Euroopan yhteisön jäseniä, soveltavat keskenäisissä suhteissaan asiaa koskevia yhteisön sääntöjä 15 ja 18 artiklan sijasta.

LOPPUMÄÄRÄYKSET

21 artikla

Sopimuspuolten kokoukset

1. Perustetaan sopimuspuolten kokous.
2. Sopimuspuolten ensimmäinen kokous kutsutaan koolle viimeistään kahdeksantoista kuukauden kuluttua päivästä, jona pöytäkirja on tullut voimaan ja jos mahdollista,

jommankumman yleissopimuksen hallinnoivan elimen kokouksen yhteydessä. Varsinaisia kokouksia pidetään sen jälkeen pöytäkirjan sopimuspuolten kokousten määrääminä päivinä ja tarvittaessa jommankumman yleissopimuksen hallinnoivan elimen kokousten yhteydessä. Sopimuspuolet pitävät ylimääräisiä kokouksia tarpeellisina pitäminään aikoina tai jonkin sopimuspuolen kirjallisesta pyynnöstä, jos vähintään kolmasosa sopimuspuolista on kannattanut pyyntöä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun sihteeristö on ilmoittanut pyynnöstä sopimuspuolille.

3. Sopimuspuolet hyväksyvät ensimmäisessä kokouksessaan yksimielisesti kokoustensa menettelytapasäännöt ja käsittelevät tarpeellisia varainhoitoa koskevia sääntöjä.

4. Sopimuspuolten kokouksella on seuraavat tehtävät:

a) pöytäkirjan täytäntöönpanon ja noudattamisen arviointi, asiaa koskeva sopimuspuolten oikeuskäytäntö mukaan lukien,

b) pöytäkirjaan ja liitteisiin ehdotettujen muutosten sekä ehdotettujen uusien liitteiden käsittely ja hyväksyminen tarvittaessa,

c) sellaisten lisätoimien harkitseminen ja toteuttaminen, joita tämän pöytäkirjan tavoitteiden saavuttaminen voi edellyttää.

22 artikla

Sihteeristö

Euroopan talouskomission pääsihteerin hoitamat seuraavat pöytäkirjaan liittyvät sihteeristön tehtävät:

a) sopimuspuolten kokousten koollekutsuminen ja valmistelu,

b) pöytäkirjan määräysten mukaisesti vastaanotettujen ilmoitusten ja muiden tietojen sopimuspuolille,

c) muut tehtävät, joista sopimuspuolten kokous voi päättää käytettävien voimavarojen perusteella.

23 artikla

Liitteet

Tämän pöytäkirjan liitteet ovat sen erottamaton osa.

24 artikla

Pöytäkirjan muutokset

1. Kukin sopimuspuoli voi esittää muutoksia pöytäkirjaan.
2. Pöytäkirjan muutoksia koskevat ehdotukset käsitellään sopimuspuolten kokouksessa.
3. Pöytäkirjaan ehdotettu muutos toimitetaan kirjallisena sihteeristölle, joka antaa sen tiedoksi kaikille sopimuspuolille, muille valtioille ja alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, jotka ovat suostuneet siihen, että pöytäkirja sitoo niitä, ja joiden osalta se ei ole vielä tullut voimaan, sekä pöytäkirjan allekirjoittajille viimeistään kuusi kuukautta ennen sitä kokousta, jossa muutosehdotus esitetään kaikkien sopimuspuolten hyväksyttäväksi.
4. Sopimuspuolet pyrkivät kaikin tavoin sopimaan pöytäkirjan muutoksesta yksimielisesti. Jos kaikki keinot yksimielisyyden saavuttamiseksi on käytetty eikä sopimukseen ole päästy, muutosesitys hyväksytään viime kädessä kokouksessa läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten kolmen neljäsosan äänen enemmistöllä.
5. Tässä artiklassa "läsnä olevat ja äänestävät sopimuspuolet" tarkoittavat sopimuspuolia, jotka ovat läsnä ja äänestävät puolesta tai vastaan.
6. Sihteeristö antaa 4 kappaleen mukaisesti hyväksytyn pöytäkirjan muutoksen tiedoksi tallettajalle, joka lähettää sen kaikille sopimuspuolille, muille valtioille ja alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, jotka ovat suostuneet siihen, että pöytäkirja sitoo niitä, ja joiden osalta se ei ole vielä tullut voimaan, sekä allekirjoittajille.
7. Muu kuin liitettä I tai II koskeva muutos tulee voimaan sen ratifioineiden tai hyväksyneiden sopimuspuolten osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjat vähintään kolmelta neljäsosalta niistä sopimuspuolista, jotka olivat sopimuspuolina muutosta hyväksyttäessä. Sen jälkeen muutos tulee voimaan muiden sopimuspuolten osalta yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona kyseiset sopimuspuolet ovat tallettaneet muutosta koskevat ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.
8. Liitteeseen I tai II tehdyn muutoksen osalta sopimuspuoli, joka ei hyväksy kyseistä muutosta, ilmoittaa asiasta kirjallisesti tallettajalle kahdentoista kuukauden kuluessa päivästä, jona tallettaja on lähettänyt muutoksen sopimuspuolille. Tallettaja antaa vastaanottamansa ilmoituksen viipymättä tiedoksi kaikille sopimuspuolille. Sopimuspuoli voi milloin tahansa

peruuttaa aiemman hyväksymättä jättämistä koskevan ilmoituksen, minkä jälkeen liitteen I tai II muutos tulee voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta.

9. Liitteen I tai II muutos tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona tallettaja on lähettänyt liitteen muutoksen sopimuspuolille 6 kappaleen mukaisesti, niiden sopimuspuolten osalta, jotka eivät ole tehneet 8 kappaleen mukaista ilmoitusta tallettajalle, edellyttäen, että kyseisenä ajankohtana enintään kolmasosa niistä sopimuspuolista, jotka olivat sopimuspuolina muutoksen hyväksymispäivänä, ovat tehneet tällaisen ilmoituksen.

10. Jos liitteen muutos liittyy suoraan pöytäkirjan muutokseen, joka ei koske liitettä I, II tai III, se tulee voimaan vasta, kun pöytäkirjan muutos tulee voimaan.

25 artikla

Äänioikeus

1. Kullakin sopimuspuolella on yksi ääni, lukuun ottamatta 2 kappaleen määräyksiä.
2. Alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt käyttävät äänioikeuttaan toimivaltaansa kuuluvissa asioissa siten, että niillä on yhtä monta ääntä kuin niillä on pöytäkirjan sopimuspuolina olevia jäsenvaltioita. Mainitut järjestöt eivät käytä äänioikeuttaan niiden jäsenvaltioiden käyttäessä omaansa ja päinvastoin.

26 artikla

Riitojen ratkaiseminen

1. Jos kahden tai useamman sopimuspuolen välille syntyy riita pöytäkirjan tulkinnasta tai soveltamisesta, asianomaiset sopimuspuolet pyrkivät ratkaisemaan riidan neuvottelemalla tai muulla rauhanomaisella riitojenratkaisukeinolla, jonka osapuolet hyväksyvät.
2. Sopimuspuoli voi pöytäkirjan allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tai siihen liittyessään tai milloin tahansa tämän jälkeen ilmoittaa kirjallisesti tallettajalle, että sellaisen riidan osalta, jota ei ole ratkaistu 1 kappaleen mukaisesti, se hyväksyy toisen tai molemmat seuraavista riitojenratkaisukeinoista pakollisena suhteessa sopimuspuoleen, joka hyväksyy saman velvollisuuden:
 - a) riidan saattaminen Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi,
 - b) liitteessä III esitetyn menettelyn mukainen välimiesmenettely.
3. Jos riidan osapuolet ovat hyväksyneet molemmat 2 kappaleessa tarkoitetut riitojenratkaisukeinot, riita voidaan saattaa ainoastaan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi, jolleivät riidan osapuolet muuta sovi.

27 artikla

Allekirjoittaminen

1. Pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten Kiovassa (Ukrainassa) 21 päivästä 23 päivään toukokuuta 2003 ja sen jälkeen Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa 31 päivään joulukuuta 2003 Euroopan talouskomission jäsenvaltioille, sellaisille valtioille, joilla on Yhdistyneiden Kansakuntien talous- ja sosiaalineuvoston 28 päivänä maaliskuuta 1947 hyväksymän päätöslauselman 36 (IV) 8 kappaleen mukaisesti neuvoa-antava asema Euroopan talouskomissiossa, sekä alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, jotka koostuvat täysivaltaisista Euroopan talouskomission jäsenvaltioista ja joille niiden jäsenvaltiot ovat siirtäneet toimivaltaa pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, mukaan lukien toimivalta tehdä näitä asioita koskevia sopimuksia.
2. Alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö tekee allekirjoittamisen yhteydessä ilmoituksen, jossa se ilmoittaa pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvat asiat, joissa sen jäsenvaltiot ovat siirtäneet sille toimivaltaa, sekä toimivallan luonteen ja laajuuden, mukaan lukien toimivalta tehdä näitä asioita koskevia sopimuksia.

28 artikla

Ratifiointi, hyväksyminen ja liittyminen

1. Pöytäkirjan 27 artiklassa tarkoitettujen pöytäkirjan allekirjoittavien valtioiden ja alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen on ratifioitava tai hyväksyttävä pöytäkirja, jos kyseiset valtiot ja järjestöt ovat jommankumman tai kummankin yleissopimuksen sopimuspuolia.
2. Pöytäkirja on avoinna liittymistä varten 27 artiklassa tarkoitetuille valtioille ja alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, jos kyseiset valtiot ja järjestöt ovat jommankumman tai kummankin yleissopimuksen sopimuspuolia.
3. Muut kuin 2 kappaleessa tarkoitetut valtiot, jotka ovat Yhdistyneiden Kansakuntien jäseniä, voivat liittyä pöytäkirjaan sopimuspuolten kokouksen hyväksynnän jälkeen. Tällaisen valtion on liittymiskirjassaan annettava ilmoitus, jossa se toteaa, että sopimuspuolten kokous on hyväksynyt sen liittymisen pöytäkirjaan, sekä ilmoitettava päivä, jona hyväksyntä saatiin.
4. Kaikki pöytäkirjan mukaiset velvoitteet sitovat 27 artiklassa tarkoitettua järjestöä, josta tulee pöytäkirjan sopimuspuoli minkään sen jäsenvaltion olematta sopimuspuolena. Jos yksi tai useampi tällaisen järjestön jäsenvaltio on pöytäkirjan sopimuspuolena, järjestö ja sen jäsenvaltiot päättävät vastuustaan pöytäkirjasta johtuvien velvoitteiden osalta. Tällaisissa tapauksissa järjestö ja jäsenvaltiot eivät voi käyttää pöytäkirjan mukaisia oikeuksia samanaikaisesti.
5. Pöytäkirjan 27 artiklassa tarkoitetut alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt ilmoittavat ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjoissaan pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvia asioita koskevan toimivaltansa laajuuden. Nämä järjestöt ilmoittavat tallettajalle myös toimivaltansa laajuuden merkittävistä muutoksista.

29 artikla

Voimaantulo

1. Pöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona kuudestoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, jollei 2 kappaleen määräyksistä muuta johdu.
2. Pöytäkirjan 2 artiklan 2 kappaleen e kohdan iii alakohta tulee voimaan, kun raja-arvot, korvausvastuun rajat ja putkia koskevien taloudellisten turvajärjestelyjen vähimmäisrajat ilmoitetaan liitteissä I ja II 24 artiklan 8 ja 9 kappaleen mukaisesti.
3. Alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamaa asiakirjaa ei lasketa tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuun lukumäärään kyseisen järjestön jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lisäksi.
4. Jokaisen sellaisen 27 artiklassa tarkoitetun valtion tai järjestön osalta, joka ratifioi tai hyväksyy pöytäkirjan taikka liittyy siihen kuudennentoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisen jälkeen, pöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona asianomainen valtio tai järjestö on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa.

30 artikla

Varaumat

Tähän pöytäkirjaan ei saa tehdä varaumia.

31 artikla

Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi milloin tahansa kolmen vuoden kuluttua päivästä, jona pöytäkirja on tullut sen osalta voimaan, irtisanoa pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti tallettajalle.
2. Irtisanominen tulee voimaan yhden vuoden kuluttua päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut ilmoituksen, tai myöhemmin ilmoituksessa vahvistettuna päivänä.

32 artikla

Tallettaja

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri toimii tämän pöytäkirjan tallettajana.

33 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Pöytäkirjan alkuperäiskappale, jonka englannin-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet pöytäkirjan.

TEHTY Kioassa 21 päivänä toukokuuta 2003.

LIITE I

VAARALLISET AINEET JA NIIDEN RAJA-ARVOT, JOIDEN MUKAAN MÄÄRITELLÄÄN VAARALLINEN TOIMINTA

1. Jäljempänä ilmoitettavat raja-arvot koskevat kutakin vaarallista toimintaa tai vaarallisten toimintojen kokonaisuutta.
2. Jos osassa kaksi mainittu aine tai valmiste sisältyy myös osassa yksi tarkoitettuun aineryhmään, raja-arvona käytetään osassa kaksi määritettyä arvoa.

Osa yksi

**AINE- JA VALMISTERYHMÄT, JOITA EI OLE ERITYISESTI MAINITTU OSASSA
KAKSI**

<i>Aineryhmä</i>	<i>Raja-arvo (tonnia)</i>
I Erittäin myrkylliset aineet	20
II Myrkylliset aineet	200
III Ympäristölle vaaralliset aineet	200

Osa kaksi

NIMETYT AINEET

<i>Aine</i>	<i>Raja-arvo (tonnia)</i>
Öljytuotteet:	25 000
a) Moottori- ja teollisuusbenssiinit	
b) Petrolit (mukaan lukien lentopetrolit)	
c) Kaasuöljyt (mukaan lukien dieselöljyt, kevyet lämmityspolttoöljyt ja kaasuöljykomponentit)	

Osassa yksi ilmoitettuja aine- ja valmisteryhmiä koskevat nimeämisperusteet

Muiden perusteiden, kuten aineiden ja valmisteiden luokitusta koskevien Euroopan unionin perusteiden puuttuessa sopimuspuolet voivat käyttää aineita tai valmisteita luokitellessaan seuraavia perusteita tämän liitteen osan yksi tarkoituksiin.

I ERITTÄIN MYRKYLLISET AINEET

Aineet, joiden myrkyllisyys on taulukon 1 tai taulukon 2 mukainen ja jotka fysikaalisten ja kemiallisten ominaisuuksiensa vuoksi saattavat aiheuttaa teollisuusonnettomuuden vaaraa:

Taulukko 1

LD ₅₀ (suun kautta) mg/kg LD ₅₀ ≤ 25	LD ₅₀ (ihon kautta) mg/kg LD ₅₀ ≤ 50
LD ₅₀ rotalle suun kautta annettuna	
LD ₅₀ rotalle tai kanille iholle annettuna	

Taulukko 2

Vaikuttava vakioannos mg/kg	< 5
jos akuutti myrkyllisyys koe-eläimille suun kautta on määritetty vakioannostusmenetelmällä	

II MYRKYLLISET AINEET

Aineet, joiden myrkyllisyys on taulukon 3 tai taulukon 4 mukainen ja jotka fysikaalisten ja kemiallisten ominaisuuksiensa vuoksi saattavat aiheuttaa teollisuusonnettomuuden vaaraa:

Taulukko 3

LD ₅₀ (suun kautta) mg/kg 25 < LD ₅₀ ≤ 200	LD ₅₀ (ihon kautta) mg/kg 50 < LD ₅₀ ≤ 400
LD ₅₀ rotalle suun kautta annettuna LD ₅₀ rotalle tai kanille iholle annettuna	

Taulukko 4

Vaikuttava vakioannos mg/kg	= 5
jos akuutti myrkyllisyys koe-eläimille suun kautta on määritetty vakioannostusmenetelmällä	

III YMPÄRISTÖLLE VAARALLISET AINEET

Aineet, joiden välitön myrkyllisyys vesiympäristölle on taulukon 5 mukainen:

Taulukko 5

LC ₅₀ mg/l LC ₅₀ ≤ 10	EC ₅₀ mg/l EC ₅₀ ≤ 10	IC ₅₀ mg/l IC ₅₀ ≤ 10
LC ₅₀ kalalle (96 tuntia) EC ₅₀ vesikirpulle (48 tuntia) IC ₅₀ levälle (72 tuntia)		
ja jotka eivät ole helposti hajoavia tai joiden jakaantumiskerroin log Pow on yli 3,0 (ellei kokeellisesti määritetty kertyvyys eliöihin BCF ole alle 100)		

Lyhenteet

Pow	–	jakaantumiskerroin oktanoli/vesi
BCF	–	biologinen kertyvyys
LD	–	tappava annos
LC	–	tappava pitoisuus
EC	–	vaikuttava pitoisuus
IC	–	estävä pitoisuus

Liite II

KORVAUSVASTUUN RAJAT JA TALOUDELLISTEN TURVAJÄRJESTELYJEN VÄHIMMÄISRAJAT

Osa yksi

KORVAUSVASTUUN RAJAT

1. Vaaralliset toiminnot luokitellaan kolmeen eri luokkaan niiden vaarallisuuden perusteella 4 artiklan mukaisen korvausvastuun rajojen määrittämiseksi 9 artiklan mukaisesti.

2. Luokat ovat seuraavat:

Luokka A: Vaaralliset toiminnot, joissa käsitellään tai voidaan käsitellä yhtä tai useampaa liitteen I osassa yksi mainittuun aineryhmään kuuluvaa ainetta sellaisia määriä, jotka ovat enintään neljä kertaa suuremmat kuin liitteessä I ilmoitetut raja-arvot.

Luokka B: Vaaralliset toiminnot, joissa käsitellään tai voidaan käsitellä yhtä tai useampaa liitteen I osassa yksi mainittuun aineryhmään kuuluvaa ainetta sellaisia määriä, jotka ovat yli neljä kertaa suuremmat kuin liitteessä I ilmoitetut raja-arvot.

Luokka C: Vaaralliset toiminnot, joissa käsitellään tai voidaan käsitellä yhtä tai useampaa liitteen I osassa kaksi mainittuun aineryhmään kuuluvaa ainetta sellaisia määriä, jotka ovat vähintään yhtä suuret kuin liitteessä I ilmoitetut raja-arvot.

3. Näitä kolmea vaarallisen toiminnan luokkaa koskevat korvausvastuun rajat ovat seuraavat:

Luokan A vaaralliset toiminnot10 miljoonaa laskentayksikköä.

Luokan B vaaralliset toiminnot40 miljoonaa laskentayksikköä.

Luokan C vaaralliset toiminnot40 miljoonaa laskentayksikköä.

Osa kaksi

TALOUDELLISTEN TURVAJÄRJESTELYJEN VÄHIMMÄISRAJAT

4. Vaaralliset toiminnot luokitellaan kolmeen eri luokkaan niiden vaarallisuuden perusteella 11 artiklan mukaisten taloudellisten turvajärjestelyjen vähimmäisrajojen määrittämiseksi.

5. Luokat ovat seuraavat:

Luokka A: Vaaralliset toiminnot, joissa käsitellään tai voidaan käsitellä yhtä tai useampaa liitteen I osassa yksi mainittuun aineryhmään kuuluvaa ainetta sellaisia määriä, jotka ovat enintään neljä kertaa suuremmat kuin liitteessä I ilmoitetut raja-arvot.

Luokka B: Vaaralliset toiminnot, joissa käsitellään tai voidaan käsitellä yhtä tai useampaa liitteen I osassa yksi mainittuun aineryhmään kuuluvaa ainetta sellaisia määriä, jotka ovat yli neljä kertaa suuremmat kuin liitteessä I ilmoitetut raja-arvot.

Luokka C: Vaaralliset toiminnot, joissa käsitellään tai voidaan käsitellä yhtä tai useampaa liitteen I osassa kaksi mainittuun aineryhmään kuuluvaa ainetta sellaisia määriä, jotka ovat vähintään yhtä suuret kuin liitteessä I ilmoitetut raja-arvot.

6. Näitä kolmea vaarallisen toiminnan luokkaa koskevat taloudellisten turvajärjestelyjen vähimmäisrajat ovat seuraavat:

Luokan A vaaralliset toiminnot2,5 miljoonaa laskentayksikköä.

Luokan B vaaralliset toiminnot10 miljoonaa laskentayksikköä.

Luokan C vaaralliset toiminnot10 miljoonaa laskentayksikköä.

Liite III

VÄLIMIESMENETTELY

1. Jos riita saatetaan 26 artiklan 2 kappaleen mukaisesti välimiesmenettelyyn, riidan osapuoli tai osapuolet ilmoittavat sihteeristölle välimiesmenettelyn kohteena olevan asian ja mainitsevat erityisesti ne tämän pöytäkirjan artikkelit, joiden tulkinnasta tai soveltamisesta on kyse. Sihteeristö toimittaa vastaanottamansa tiedot kaikille tämän pöytäkirjan sopimuspuolille.
2. Välimiesosoikeudessa on kolme jäsentä. Sekä kantajaosapuoli tai -osapuolet että riidan toinen osapuoli tai osapuolet nimittävät välimiehen, ja nämä kaksi nimitettyä välimiestä nimittävät yhteisestä sopimuksesta kolmannen välimiehen, joka toimii välimiesosoikeuden puheenjohtajana. Puheenjohtaja ei saa olla riidan osapuolen kansalainen, hänen tavanomainen asuinpaikkansa ei saa sijaita riidan osapuolen alueella, hän ei saa olla riidan osapuolen palveluksessa eikä hän ole saanut käsitellä riitaa missään muussa ominaisuudessa.
3. Jos välimiesosoikeuden puheenjohtajaa ei ole nimitetty kahden kuukauden kuluessa toisen välimiehen nimittämisestä, Euroopan talouskomission pääsihteeri nimittää puheenjohtajan kumman tahansa riidan osapuolen pyynnöstä uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.
4. Jos yksi riidan osapuolista ei nimitä välimiestä kahden kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, toinen osapuoli voi ilmoittaa tästä Euroopan talouskomission pääsihteerille, joka nimittää välimiesosoikeuden puheenjohtajan kahden kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Nimityksen jälkeen välimiesosoikeuden puheenjohtaja pyytää sitä riidan osapuolta, joka ei ole nimittänyt välimiestä, nimittämään välimiehen kahden kuukauden kuluessa. Jos tämä osapuoli ei nimitä välimiestä kyseisen ajanjakson kuluessa, puheenjohtaja ilmoittaa tästä Euroopan talouskomission pääsihteerille, joka nimittää välimiehen uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.
5. Välimiesosoikeus tekee päätöksensä kansainvälisen oikeuden ja pöytäkirjan määräysten mukaisesti.
6. Tämän liitteen määräysten mukaisesti muodostetut välimiesosoikeudet laativat omat menettelytapasääntönsä.
7. Välimiesosoikeus tekee päätöksensä sekä menettelyn että sisällön osalta jäsentensä ääntenenemmistöllä.
8. Välimiesosoikeus voi ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin tosiasioiden selvittämiseksi.

9. Riidan osapuolet helpottavat välimiesoikeuden työtä, ja niiden on erityisesti, kaikin käytettävissään olevin keinoin:

- a) toimitettava sille kaikki asiaan liittyvät asiakirjat, välineet ja tiedot
- b) annettava sille tarvittaessa mahdollisuus kutsua todistajia tai asiantuntijoita kuultavaksi.

10. Riidan osapuolten ja välimiesten on pidettävä salassa välimiesmenettelyn aikana saamansa luottamukselliset tiedot.

11. Välimiesoikeus voi riidan osapuolen pyynnöstä suositella väliaikaisia turvaamistoimenpiteitä.

12. Jos yksi riidan osapuolista ei saavu välimiesoikeuteen tai jos se ei kykene puolustamaan asiaansa, toinen osapuoli voi pyytää oikeutta jatkamaan menettelyä ja tekemään lopullisen päätöksensä. Osapuolen poissaolo tai kyvyttömyys puolustaa asiaansa ei estä asian käsittelyä.

13. Välimiesoikeus voi kuulla suoraan riidan aiheesta aiheutuvia vastavaatimuksia ja tehdä niistä päätöksen.

14. Jollei välimiestuomioistuimien asian erityisolosuhteista johtuen toisin määrää, riidan osapuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin välimiesoikeuden kustannuksista välimiesten palkkiot mukaan lukien. Välimiesoikeus pitää kirjaa kaikista kuluistaan ja antaa niistä osapuolille lopullisen laskelman.

15. Pöytäkirjan sopimuspuoli, jonka oikeudelliseen etuun riidan aihe liittyy ja johon asiaa koskeva päätös saattaa vaikuttaa, voi esiintyä käsittelyssä väliintulijana välimiesoikeuden luvalla.

16. Välimiesoikeus antaa tuomionsa viimeistään viiden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona välimiesoikeus on muodostettu, ellei välimiesoikeus katso aikarajan pidentämistä enintään viidellä kuukaudella välttämättömäksi.

17. Välimiesoikeuden tuomioon liitetään tuomion perustelut. Tuomio on lopullinen ja sitoo kaikkia riidan osapuolia. Välimiesoikeus toimittaa tuomion riidan osapuolille ja sihteeristölle. Sihteeristö toimittaa vastaanottamansa tiedot kaikille pöytäkirjan sopimuspuolille.

18. Kumpi tahansa riidan osapuolista voi saattaa tuomion tulkinnasta tai toimeenpanosta osapuolten välille syntyvän mahdollisen riidan tuomion antaneen välimiesoikeuden käsiteltäväksi tai, jos asiaa ei voida saattaa tämän välimiesoikeuden käsiteltäväksi, muun tähän tarkoitukseen ensimmäisen välimiesoikeuden tavoin muodostetun välimiesoikeuden käsittelyyn.

LIITE B:

**TEOLLISUUSONNETTOMUUKSIEN RAJOJEN YLI ULOTTUVIEN
VAIKUTUSTEN MAASTA TOISEEN ULOTTUVILLA VESILLÄ AIHEUTTAMIEN
VAHINKOJEN SIVILIOIKEUDELLISESTA KORVAUSVASTUUTA JA
KORVAAMISTA KOSKEVAN PÖYTÄKIRJAN 27 ARTIKLAN MUKAINEN
EUROOPAN YHTEISÖN ILMOITUS**

Euroopan yhteisö ilmoittaa, että "Euroopan yhteisöllä on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 175 ja 67 artiklan mukaan toimivalta tehdä kansainvälisiä sopimuksia, jotka myötävaikuttavat sen tavoitteiden saavuttamiseen kyseisillä aloilla".